Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (första avdelningen)

den 3 oktober 2013*

”Direktiv 1999/44/EG — Konsumentens rättigheter vid bristande avtalsenlighet hos varan — Bristen på avtalsenlighet är ringa — Möjlighet att häva avtalet saknas — Den nationella domstolens befogenheter”

I mål C-32/12,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Juzgado de Primera Instancia nº 2 de Badajoz (Spanien) genom beslut av den 13 januari 2012, som inkom till domstolen den 23 januari 2012, i målet

Soledad Duarte Hueros

mot

Autociba SA,

Automóviles Citroën España SA,

meddelar

DOMSTOLEN (första avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden A. Tizzano (referent) samt domarna M. Berger, A. Borg Barthet, E. Levits och J.-J. Kasel,

generaladvokat: J. Kokott,

justitiesekreterare: förste handläggaren M. Ferreira,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 24 januari 2013,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

— Soledad Duarte Hueros, genom J. Menaya Nieto-Aliseda, abogado,

— Autociba SA, genom M. Ramiro Gutiérrez och L.T. Corchero Romero, abogados,

— Spaniens regering, genom S. Centeno Huerta, i egenskap av ombud,

— Tysklands regering, genom F. Wannek, i egenskap av ombud,

— Frankrikes regering, genom G. de Bergues och S. Menez, båda i egenskap av ombud,

* Rättegångsspråk: spanska.

— Ungerns regering, genom M. Z. Fehér, K. Szíjjártó och Z. Biró-Tóth, samtliga i egenskap av ombud,

— Polens regering, genom M. Szpunar och B. Majczyna, båda i egenskap av ombud,

— Europeiska kommissionen, genom J. Baquero Cruz och M. van Beek, båda i egenskap av ombud,

och efter att den 28 februari 2013 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/44/EG av den 25 maj 1999 om vissa aspekter rörande försäljning av konsumentvaror och härmed förknippade garantier (EGT L 171, s. 12).

2 Begäran har framställts i ett mål mellan, å ena sidan, Soledad Duarte Hueros och, å andra sidan, Autociba SA (nedan kallat Autociba) och Automóviles Citroën España SA. Målet rör Soledad Duarte Hueros yrkande om hävning av köpeavtalet avseende ett fordon på grund av bristande avtalsenlighet hos fordonet.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

3 I skäl 1 i direktiv 1999/44 anges följande:

”I artikel 153.1 och 153.3 [EG] föreskrivs att gemenskapen skall bidra till att en hög konsumentskyddsnivå uppnås genom åtgärder som beslutas enligt artikel 95 [EG].”

4 I artikel 1.1 i samma direktiv föreskrivs följande:

”Detta direktiv syftar till en tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om vissa aspekter rörande försäljning av konsumentvaror och härmed förknippade garantier, i syfte att säkerställa en enhetlig miniminivå för konsumentskyddet inom ramen för den inre marknaden.”

5 I artikel 2.1 i direktivet föreskrivs följande:

”Säljaren skall vara skyldig att till konsumenten leverera varor som är avtalsenliga.”

6 I artikel 3 i direktiv 1999/44, som har rubriken ”Konsumentens rättigheter”, föreskrivs följande:

”1. Säljaren skall vara ansvarig gentemot konsumenten för all bristande avtalsenlighet som föreligger när varan levereras.

2. I fall av bristande avtalsenlighet skall konsumenten ha rätt att utan kostnad få varan återställd till avtalsenlighet genom reparation eller utbyte i enlighet med punkt 3 eller att få ett skäligt prisavdrag eller att häva avtalet med avseende på den varan, i enlighet med punkterna 5 och 6.

3. I första hand har konsumenten rätt att kräva att säljaren reparerar varan eller byter ut den, i båda fallen utan kostnad, såvida detta inte är omöjligt eller oproportionellt.

…

5. Konsumenten har rätt att kräva ett lämpligt prisavdrag eller att häva avtalet

— om konsumenten varken har rätt att få varan reparerad eller utbytt eller

— om säljaren inte har vidtagit rättelse inom rimlig tid eller

— om säljaren inte har vidtagit rättelse utan väsentlig olägenhet för konsumenten.

6. Konsumenten har inte rätt att häva avtalet om bristen på avtalsenlighet är ringa.”

7 I artikel 8.2 i direktivet föreskrivs följande:

”Medlemsstaterna får, inom det område som regleras av detta direktiv, anta eller behålla sådana strängare bestämmelser som är förenliga med [EG-]fördraget, för att säkerställa en högre konsumentskyddsnivå.”

8 I artikel 11.1 första stycket i direktivet föreskrivs följande:

”Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv…”

Spansk rätt

9 Direktiv 1999/44 införlivades med spansk rätt genom lag 23/2003 av den 10 juli 2003 om garantier vid konsumentköp (Ley 23/2003 de Garantías en la Venta de Bienes de Consumo) (BOE nr165 av den 11 juli 2003, s. 27160) (nedan kallad lag 23/2003), vilken var i kraft vid tidpunkten för omständigheterna i målet vid den nationella domstolen.

10 I artikel 4 första stycket i lag 23/2003 föreskrevs följande:

”Säljaren ska vara ansvarig gentemot konsumenten för all bristande avtalsenlighet som föreligger när varan levereras. Konsumenten har rätt att få varan reparerad eller utbytt eller att få ett prisavdrag eller att häva avtalet enligt de villkor som fastställs i denna lag.”

11 I artikel 5.1 i lagen föreskrevs följande:

”Om varan inte överensstämmer med avtalet får konsumenten välja mellan att kräva reparation eller utbyte av varan, såvida inte något av dessa alternativ är omöjligt eller oproportionellt. Från och med den tidpunkt då konsumenten meddelar säljaren det alternativ han valt ska båda parterna hålla sig till detta. Konsumentens beslut gäller med förbehåll för vad som föreskrivs i följande artikel för de fall där varan inte kan återställas till avtalsenlighet genom reparation eller utbyte.”

12 I artikel 7 i lagen föreskrevs följande:

”Konsumenten kan välja att kräva prisavdrag eller att häva avtalet om han inte kan kräva reparation eller utbyte eller om reparation eller utbyte inte har fullgjorts inom rimlig tid och utan väsentlig olägenhet för konsumenten. Konsumenten har dock inte rätt att häva avtalet om bristen på avtalsenlighet är ringa.”

13 I artikel 216 i civilprocesslagen (Ley de Enjuiciamiento Civil) föreskrivs följande:

”Tvistemålsdomstolens dom ska grunda sig på de faktiska omständigheter och bevis som parterna har åberopat och på parternas yrkanden, såvitt ej annat föreskrivs i lag för särskilda fall.”

14 I artikel 218.1 i civilprocesslagen föreskrivs följande:

”Domstolsavgöranden ska vara klara och precisa och överrensstämma med talan och övriga anspråk som parterna framställt i rätt tid i målet. Domstolsavgörandena ska innehålla de förklaringar som krävs, genom vilka det tas ställning mot eller till förmån för svaranden, och de ska innefatta en prövning av alla frågor som har varit tvistiga i målet.

Domstolen ska, utan att avvika från grunden för talan genom att pröva andra faktiska eller rättsliga omständigheter än dem som parterna har gjort gällande, avgöra målet i enlighet med de bestämmelser som är tillämpliga rättsregler även om de inte korrekt har citerats eller åberopats av parterna i målet.”

15 I artikel 400 i civilprocesslagen föreskrivs följande:

”1. Om anspråk som omfattas av ansökan kan stödja sig på olika faktiska omständigheter eller på olika rättsliga grunder eller argument, ska de senare åberopas i ansökan om de var kända eller kunde ha åberopats när den gavs in, utan att de får åberopas i ett senare förfarande.

…

2. I enlighet med bestämmelserna i föregående punkt, vad gäller *litispendens* och rättskraft, ska faktiska omständigheter och rättsliga grunder som har åberopats i en tvist anses vara desamma som de som åberopats i ett annat tidigare förfarande om de hade kunnat göras gällande där.”

16 I artikel 412.1 i civilprocesslagen föreskrivs följande:

”Efter det att föremålet för talan har fastställts i ansökan, i svaromålet och, i förekommande fall, i genkäromålet får det inte ändras av parterna vid en senare tidpunkt.”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågan

17 I juli 2004 köpte Soledad Duarte Hueros en bil utrustad med fällbart tak från Autociba. Efter det att köparen hade erlagt köpeskillingen om 14 320 euro levererade Autociba fordonet i augusti följande månad.

18 På grund av att det läckte in vatten genom taket när det regnade, lämnade Soledad Duarte Hueros in fordonet till Autociba. Trots flera försök att reparera bilen kunde inte felet åtgärdas. Soledad Duarte Hueros begärde därför att få fordonet utbytt.

19 Eftersom Autociba inte gick med på att byta ut fordonet väckte Soledad Duarte Hueros talan vid Juzgado de Primera Instancia nº 2 de Badajoz, vid vilken hon yrkade hävning av köpeavtalet och förpliktande för Autociba och Citroën España SA, den senare i egenskap av fordonstillverkare, att solidariskt återbetala inköpspriset för fordonet.

20 Juzgado de Primera Instancia nº 2 de Badajoz har uppgett att den brist som ligger till grund för tvisten vid den nationella domstolen är ringa. Köpeavtalet kan därför inte hävas i enlighet med artikel 3.6 i direktiv 1999/44.

21 Den hänskjutande domstolen har i detta sammanhang kommit fram till att Soledad Duarte Hueros, även om hon hade rätt till prisavdrag i enlighet med artikel 3.5 i direktivet, inte kan medges prisavdrag med hänsyn till nationella processuella bestämmelser. Bland dessa förekommer särskilt artikel 218.1 i civilprocesslagen och den där fastslagna principen om överrensstämmelse vilken innebär att domstolsavgöranden inte får gå utöver parternas yrkanden. Soledad Duarte Hueros hade nämligen inte framställt något sådant yrkande vare sig i första eller andra hand.

22 Eftersom Soledad Duarte Hueros dessutom har haft möjlighet att yrka prisavdrag, om än i andra hand, i målet vid den nationella domstolen kan hon inte begära prisavdrag vid en senare tvist. I spansk rätt omfattar principen om rättskraft nämligen samtliga anspråk som hade kunnat göras gällande i ett tidigare förfarande.

23 Juzgado de Primera Instancia nº 2 de Badajoz beslutade mot denna bakgrund och med hänsyn till att den hyser tvivel om huruvida spansk rätt är förenlig med de principer som följer av direktiv 1999/44 att vilandeförklara målet och ställa följande tolkningsfråga till domstolen:

”Om en konsument, som inte har lyckats få en vara återställd till avtalsenlighet på grund av att varan inte har reparerats trots att konsumenten upprepade gånger har begärt det, väcker talan i domstol och endast yrkar att avtalet ska hävas och ett hävande inte kan komma i fråga på grund av att bristen på avtalsenlighet är ringa, kan då domstolen ex officio tillerkänna konsumenten ett skäligt prisavdrag?”

Prövning av tolkningsfrågan

24 Den nationella domstolen har ställt frågan för att få klarhet i huruvida direktiv 1999/44 utgör hinder för att tillämpa en nationell lagstiftning, såsom den som är aktuell i målet vid den nationella domstolen, enligt vilken – när en konsument som har rätt till ett skäligt prisavdrag för en vara enligt köpeavtal vid domstol endast yrkar att avtalet ska hävas, varvid en sådan hävning inte kan utverkas på grund av att bristen på avtasenlighet hos varan är ringa – det inte är tillåtet för den nationella domstol vid vilken talan väckts att tillerkänna ett sådant prisavdrag ex officio, trots att konsumenten varken får precisera sitt ursprungliga yrkande eller väcka en ny talan i detta syfte.

25 I detta hänseende erinrar EU-domstolen om att syftet med direktiv 1999/44, såsom det anges i skäl 1 i direktivet, är att säkerställa en hög konsumentskyddsnivå (dom av den 17 april 2008 i mål C-404/06, Quelle, REG 2008, s. I-2685, punkt 36).

26 I synnerhet föreskrivs i artikel 2.1 i direktiv 1999/44 att säljaren ska vara skyldig att till konsumenten leverera varor som är avtalsenliga.

27 I detta avseende ska säljaren enligt artikel 3.1 i direktivet vara ansvarig gentemot konsumenten för all bristande avtalsenlighet som föreligger när varan levereras (se domen i det ovannämnda målet Quelle, punkt 26, och dom av den 16 juni 2011 i de förenade målen C-65/09 och C-87/09, Gebr. Weber och Putz, REU 2011, s. I-5257, punkt 43).

28 I artikel 3.2 i direktivet återfinns en uppräkning av de rättigheter som en konsument har rätt att göra gällande gentemot säljaren, i fall av bristande avtalsenlighet hos den levererade varan. I första hand har konsumenten rätt att kräva att få varan återställd till avtalsenlighet i enlighet med punkt 3 i denna artikel. Om konsumenten inte kan få till stånd ett återställande av varan till avtalsenlighet, kan vederbörande i andra hand kräva ett prisavdrag eller att avtalet hävs i enlighet med punkt fem i samma artikel (se domarna i de ovan nämnda målen Quelle, punkt, 27 och Gebr. Weber och Putz, punkt 44). Det följer emellertid av punkt 6 i artikel 3 att konsumenten inte har rätt att häva avtalet om bristen på avtalsenlighet hos den levererade varan är ringa. I sådant fall har konsumenten endast rätt att kräva ett skäligt prisavdrag för den aktuella varan.

29 Det ska i detta sammanhang preciseras att, såsom generaladvokaten har påpekat i punkt 41 i sitt förslag till avgörande, artikel 3 inte innehåller någon bestämmelse enligt vilken den nationella domstolen, under sådana omständigheter som de som är aktuella i det nationella målet, är skyldig att tillerkänna konsumenten ett skäligt prisavdrag för den aktuella varan ex officio.

30 Artikel 3 i förening med artikel 11.1 i direktiv 1999/44 ålägger endast medlemsstaterna att vidta nödvändiga åtgärder för att konsumenten på ett effektivt sätt ska kunna göra gällande sina rättigheter genom att använda sig av de åtgärder som stadgas i fall av bristande avtalsenlighet hos varan. Såsom generaladvokaten också har påpekat, i punkt 25 i sitt förslag till avgörande, ger direktivet inte några anvisningar om hur dessa rättigheter ska kunna göras gällande inför domstol.

31 I avsaknad av en unionsrättslig lagstiftning på området, följer därför att förfaranderegler som är avsedda att säkerställa skyddet för de rättigheter som konsummenter har enligt direktiv 1999/44 omfattas av medlemsstaternas nationella rättsordningar enligt principen om medlemsstaternas självbestämmanderätt i processuella frågor. Dessa regler får emellertid inte vara mindre förmånliga än de förfaranden som avser liknande situationer som regleras av nationell rätt (likvärdighetsprincipen) eller vara utformade på ett sådant sätt att det i praktiken blir omöjligt eller orimligt svårt att utöva rättigheter som följer av unionsrätten (effektivitetsprincipen) (se, för ett liknande resonemang, dom av den 21 februari 2013 i mål C-472/11, Banif Plus Bank, punkt 26 och där angiven rättspraxis).

32 Såvitt avser likvärdighetsprincipen har det av de handlingar som domstolen förfogar över inte framkommit någon omständighet som ger anledning att betvivla att de spanska processuella bestämmelserna är förenliga med denna princip.

33 Av handlingarna i målet framgår nämligen att dessa bestämmelser är tillämpliga oberoende av huruvida den rättighet som är föremål för konsumentens talan följer av unionsrätten eller av nationell rätt.

34 När det gäller effektivitetsprincipen erinrar domstolen om att det framgår av dess fasta praxis att varje fall i vilket fråga uppkommer huruvida en nationell processuell bestämmelse medför att det blir omöjligt eller orimligt svårt att tillämpa unionsrätten måste bedömas med beaktande av bestämmelsens funktion i förfarandet som helhet – med beaktande av dess förlopp och särdrag – i de olika nationella rättsinstanserna (dom av den 14 juni 2012 i mål C-618/10, Banco Español de Crédito, punkt 49, och dom av den 14 mars 2013 i mål C-415/11, Aziz, punkt 53).

35 Det framgår i förevarande fall av beslutet om hänskjutande dels att den nationella domstolen enligt artiklarna 216 och 218 i civilprocesslagen är bunden av de yrkanden som sökanden har framställt i den ansökan genom vilken talan väcktes, dels att sökanden inte får ändra föremålet för talan under förfarandets gång, i enlighet med artikel 412.1 i samma lag.

36 Det föreskrivs dessutom i artikel 400 i samma lag att sökanden inte får väcka en ny talan för att för att framställa anspråk som han hade kunnat åberopa, i vart fall i andra hand, i ett tidigare förfarande. I enlighet med principen om rättskraft skulle en sådan talan avvisas.

37 Av dessa uppgifter följer att en konsument som vid domstol, inom det spanska processuella systemet, endast yrkar att köpeavtalet för en vara ska hävas för alltid utesluts från möjligheten att tillerkännas ett skäligt prisavdrag i enlighet med artikel 3.5 i direktiv 1999/44, om den nationella domstolen kommer fram till att den bristande avtalsenligheten hos varan är ringa, med undantag för det fall att ett yrkande om ett sådant prisavdrag har framställts i andra hand.

38 Det är dock viktigt att påpeka att, med hänsyn det aktuella processuella systemets förlopp och särdrag, det får anses vara osannolikt att ett sådant fall inträffar. Det föreligger nämligen en icke försumbar risk för att den berörda konsumenten inte framställer ett andrahandsyrkande, som för övrigt skulle ett sämre skydd än förstahandsyrkandet, antingen på grund av det särskilt stränga kravet att båda

yrkandena ska framställas samtidigt eller på grund av att konsumenten inte känner till eller har en felaktig uppfattning om omfattningen av sina rättigheter (se, analogt, domen i det ovannämnda målet Aziz, punkt 58).

39 Domstolen konstaterar i detta sammanhang att ett sådant processuellt system, enligt vilket det inte är tillåtet för den nationella domstolen att ex officio tillerkänna konsumenten ett skäligt prisavdrag för en vara, trots att den sistnämnde varken får precisera sitt ursprungliga yrkande eller väcka en ny talan i detta syfte, är ägnat att äventyra effektiviteten av det konsumentskydd som eftersträvas av unionslagstiftaren.

40 Det spanska systemet tvingar nämligen konsumenten att föregripa den rättsliga bedömningen av den bristande avtalsenligheten hos varan, som slutligen avgörs av den behöriga domstolen, vilket innebär att det skydd för konsumenten som ges enligt artikel 3.5 i direktiv 1999/44 endast blir slumpmässigt och därmed otillräckligt. Det gäller i ännu högre grad när, såsom i målet vid den nationella domstolen, en sådan bedömning förefaller särskilt komplicerad och därför är helt beroende av den utredning som företas av den domstol vid vilken tvisten anhängiggjorts.

41 Domstolen konstaterar därmed att, såsom generaladvokaten har påpekat i punkt 31 i sitt förslag till avgörande, att den spanska lagstiftning som är i fråga i det nationella målet inte kan anses vara förenlig med effektivitetsprincipen, eftersom den medför att det blir omöjligt eller orimligt svårt att, i domstolsförfaranden där en konsument väcker talan vid bristande avtalsenlighet hos en levererad vara, genomföra det skydd som konsumenten enligt direktiv 1999/44 ska tillförsäkras.

42 I detta hänseende ankommer det på den nationella domstolen att fastställa vilka nationella bestämmelser som är tillämpliga i den tvist den har att avgöra och att göra allt som ligger inom dess behörighet, med hänsyn till den nationella rätten i sin helhet och med tillämpning av de tolkningsmetoder som är erkända i nationell rätt, för att säkerställa att artikel 3.5 i direktiv 1999/44 ges full verkan och för att uppnå ett resultat som är förenligt med direktivets syfte (se, för ett liknande resonemang, dom av den 24 januari 2012 i mål C-282/10, Dominguez, punkt 27 och där angiven rättspraxis).

43 Av det anförda följer att tolkningsfrågan ska besvaras enligt följande. Direktiv 1999/44 ska tolkas på så sätt att det utgör hinder för att tillämpa en nationell lagstiftning, såsom den som är aktuell i målet vid den nationella domstolen, enligt vilken – när en konsument som har rätt till ett skäligt prisavdrag för en vara enligt köpeavtal vid domstol endast yrkar att avtalet ska hävas, varvid en sådan hävning inte kan utverkas på grund av att bristen på avtasenlighet hos varan är ringa – det inte är tillåtet för den nationella domstol vid vilken talan väckts att tillerkänna ett sådant prisavdrag ex officio, trots att konsumenten varken får precisera sitt ursprungliga yrkande eller väcka en ny talan i detta syfte.

Rättegångskostnader

44 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (första avdelningen) följande:

Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/44/EG av den 25 maj 1999 om vissa aspekter rörande försäljning av konsumentvaror och härmed förknippade garantier ska tolkas på så sätt att det utgör hinder för att tillämpa en nationell lagstiftning, såsom den som är aktuell i målet vid den nationella domstolen, enligt vilken – när en konsument som har rätt till ett skäligt prisavdrag för en vara enligt köpeavtal vid domstol endast yrkar att avtalet ska hävas, varvid en

sådan hävning inte kan utverkas på grund av att bristen på avtasenlighet hos varan är ringa – det inte är tillåtet för den nationella domstol vid vilken talan väckts att tillerkänna ett sådant prisavdrag ex officio, trots att konsumenten varken får precisera sitt ursprungliga yrkande eller väcka en ny talan i detta syfte.

Underskrifter